

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. II. An animæ brutorum sint divisibiles?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

de variis concretionibus in visceribus terræ & plantis: uti enim in plantis pro diversitate soli, climatis, organorum & earum naturæ, præparantur diversi succi, olea, resinæ, sales & alia mortalibus utilissima; sic etiam in animali corpore pro diversitate alimentî, organorum, & naturæ bruti, multiplici fermentatione, circulatione, percolatione, concoctione elaborantur similia, ita ut partes ferè omnes, ossa, cornua, viscera, adest, pili, humores, & quandoque ipsa excrementa, suos profundant sales, succos, pulveres, olea, magno hominibus usui. Id habent animalia quoque venenata: sic vipera, quæ morfu suo nocet viva, mortua prodest in plurimis, præsertim ratione sui salis volatilis subtilissimi. Idem cum proportionem dicendum de corpore humano, in quo adest & alia suos habent usus: sic in cranio, velut in alembici naturalis capite sublimatur & colligitur sal volatile in copia, &c.

§. II.

An animæ brutorum sint divisibiles?

PRIMA sententia tenet omnes animas, exceptâ rationali, divisibiles esse: ita Suarez & Scotus cum suis teste Pontio Disp. 1. de anima q. 8. Secunda vult animas brutorum saltem perfectorum indivisibiles esse, ita Thomistæ communiter. Tertia docet, omnes omnium animalium animas indivisibiles esse. Ita P. Maurus, Desquirois, &c. Ego hic duntaxat afferam rationes in utramque partem, permittens quæstionis decisionem aliorum iudicio.

Itaque, quod omnes animæ materiales divisibiles sint, suadetur 1. In plantis, de quibus vix est dubio locus; utique enim furculus abscissus, si terræ vel trunco inferatur, vivit & excrescit in arborem, priore, unde decerptus est, remanente viva: ergo utrinque datur vita, consequenter & anima, quæ proinde divisibilis est. 2. Eadem ratio videtur habere locum in brutis imperfectis; nam si vermis aut lacerta bissecetur, videmus utramque partem aliquamdiu, imò sat longo tempore sese movere, aut etiam currere, sentire, sique pungatur, in locum doloris se contorquere: ergo signum est, dari utrinque principium vitale; consequenter anima, quæ naturaliter replicari non potest, fuit simul cum corpore divisa; quod enim nova in alterutra parte producat, jure merito figmentum appellat Toletus. Quod si dicas, motus istos non provenire ab anima, sed à spiritibus residuis, sicut in capite hominis amputato, aut corde avulso cernere est; Respondebunt illi, magnam esse disparitatem inter motus partium hominis, qui brevissimo tempore durant, nec sunt spontanei & locales in quamcunque partem cum sensationis indicio; & inter motus partium animalis insecti. Certè S. Aug. Lib. de quant. animæ c. 31. miratur vermem oblongum & multipedem in plures partes divisum, ita se in omnem partem movisse ac vixisse, ut nisi, quod factum erat, scivisset, totidem novos vermes seorsim natos credidisset. Idem testatur alius de scarabæo cornuto, cujus caput avulsum post plures horas irritatum laxabat cornua, vehementerque stringebat, corpore reliquo hinc inde obambulante. Quis jam credat, in hujusmodi partibus divisis animalium pigrorum & inertium tantam esse spirituum copiam, aut hanc sufficere ad motus tam perfectos, aut si hoc credat, quomodo probabit contra Cartesium illos non sufficere, dum animal est integrum, sine anima?

Hinc 3. Idem suadetur de brutis perfectis, quia ex eo, quod patet, argu-

mentari solemus ad id, quod latet: atqui omnes aliæ formæ materiales, quantum nobis constat, sunt divisibiles, & extenduntur secundum diversas partes juxta extensionem sui subjecti, ita ut totidem partibus distinctis constet forma, quot constat subjectum, nec habemus exemplum formæ materialis aliter se habentis; imò ita se habent non modò inanimata, sed etiam animata, ut plantæ & bruta imperfecta, atque etiam satis perfecta, uti sunt quidam pisces, & alia, de quibus Averroes & Dandinus: ergo idem dicendum est de perfectioribus.

Confirmant hoc totum, quia indivisibilitas est magna perfectio, quam difficiliter in ipsa anima rationali admitteremus, nisi præeunte fidei lumine, & accedente efficaci ratione, deducta ex potentiis ejus spiritualibus probaretur; atqui hujusmodi ratio & radix indivisibilitatis in brutorum anima deficit: non igitur ita facile asseri debet; modus enim existendi definitivus nobilior videtur, quàm ut tam brutorum quàm hominum animabus credi debeat communis. Verum quidem est, posse forsan dari punctum materiale minimum indivisibile & extensum, non tamen propterea dari potest forma materialis extensa, quæ in pluribus partibus realiter distinctis recipiatur tota, & per majorem vel minorem extensionem, subjecti mensuram semper obtineat.

Pro animarum indivisibilitate sic pugnant alii: Natura ad suos fines tendit viâ, quâ potest, brevissimâ: ergo potius dicendum est, animam esse simplicem, quàm multis ex partibus compositam; neque ullo ex capite ostenditur id repugnare, quin potius talis anima materialis & indivisibilis, quasi media inter spiritum & materiam, videtur conferre ad decorem universi: deinde plurimum facit ad perfectam subordinationem partium corporis, & membrorum consensum, quem in bruto advertimus, sicut in homine: præterea, si in diversis partibus ejusdem bruti existerent diversæ animæ, nunquam pars una talis animalis objiceret se ad defensionem alterius partis cum proprio suo periculo, uti tamen faciunt bruta omnia: & qua ratione, si canis pungatur in pede, aut serpens in cauda, illicò movetur totus & fugit, nisi una sit anima, quæ totum corpus informat?

Deinde sententiam oppositam sic impugnant: si anima agentis cognoscitivi esset divisibilis, tunc vel una tantum pars cognosceret & appeteret, vel plures? Non una tantum, quia hæc jam esset anima integra, atque in se simpliciter indivisibilis. Neque plures simul, quia nec ex pluribus cognoscentibus, nec ex pluribus non cognoscentibus fieri potest principium cognoscens. Nam si plures animæ partes unam cognitionem elicerent, tunc hæc cognitio esset vel divisibilis, vel indivisibilis? Non indivisibilis, quia necessariò respicit & dependet à principiis distinctis, à quibus elicitur, & in quibus recipitur; neque superesset ratio, cur anima non sit indivisibilis, si cognitio ipsa materialis posset indivisibilis esse. Quare divisibilem dicunt in tot partes, quot sunt animæ partes in organo, ferè sicut imago expressa in speculo, vel in tela, est in tot partes scissilis, quot sunt puncta speculi vel telæ realiter ab invicem distincta. Verum, si res ita se habet, fateri necesse est, vel singulas cognitionis & appetitionis divisibilis partes ferri intentionaliter in totum adæquatè objectum cognitionis & appetitum, vel singulas ipsius partes in unam tantum objecti partem tendere: neutrum potest sustineri: non primum, quia hoc modo brutum simul & semel innumeras prope cognitiones & appetitiones eliceret circa idem realiter objectum. Nec secundum; quia inde sequeretur, quòd dum lupus ovem cognoscit & appetit, in hac animæ parte intentionaliter existat expressum ovis caput, collum in ista, in illa pes &c. hoc autem modo lupus nunquam cognosceret

sceret totam ovem formaliter, (consequenter nec moveri posset ad illam appetendam) sicut si duorum intellectuum singuli singulas unitates cognoscerent, non dicerentur formaliter cognoscere binarium sub ratione binarii.

Hoc argumentum plurimum promovet Cartesianorum aliquis, dicens, omnem animam cognoscentem posse intra se dicere: ego cognosco, ego sentio, video; anima autem lupi divisibilis nunquam posset habere actum, quo diceret: ego cognosco ovem: non enim datur Ego, ubi est multiplicitas cognoscentium, & cum aliunde ex datis superiùs rationibus suadeatur animam bruti non esse indivisibilem, concludit ille, in bruto nec dari cognitionem nec animam materiale, citatque pro se Aristotelem lib. de Histor. animalium cap. 1. ubi ait: *Homo unus ex numero animalium vim obtinet cogitandi*. Et S. Greg. Niss. de Opif. c. 15. & 30. ubi ait, illud quod in plantis & brutis animam dicimus, tam parum participare naturam animæ, quàm lapis ad similitudinem panis effectus, ejusdem naturam participat.

Argumentum istud non caret difficultate: quidam concedunt, singulas cognitionis partes in totum objectum ferri, objectum tamen non representari multiplex, sicut licet in utroque oculo totum depingatur objectum, non tamen apparet duplex; & hoc provenire dicunt, quia partes sunt continuatæ, non disjunctæ, quod rursus explicant exemplo speculi integri & fracti. Alii omnino concedunt, lupum non cognoscere totam ovem formaliter, sed materialiter tantum, quatenus illa representatur quidem tota in lupo, sed non quatenus tota est, quia ad hoc requiritur principium indivisibile omnes partes colligens. Inde concedunt Cartesio, lupum non posse habere hunc actum: ego cognosco totam ovem: ad hoc enim requiritur principium reflexivum spirituale; & ita interpretantur Aristotelis vocem *Cogitandi*, & S. Greg. quatenus solum negat, animam bruti participare naturam animæ rationalis. Sed non vacat in re tam incerta pluribus immorari, seligat, qui volet, quod sibi videbitur optimum.

Solent hic ulteriùs quærere, utrùm partes animæ divisibilis sint homogeneæ, vel heterogeneæ? at cum hæc suppositio planè incerta sit, ubi de brutis agitur, saltem perfectis, non est, quod ad hanc quæstionem multis respondeamus. In suppositione tamen animæ scetilis, partes verisimiliùs sunt homogeneæ. 1. Quia hoc expedit ad majorem unius animæ totalis concordiam. 2. Omne agens necessarium assimilât sibi passum substantialiter, si possit; prima pars, quæ animatur in foetu, est agens necessarium, & partes deinceps adgeneratæ sunt passum: ergo illas assimilât, si potest; atqui potest, nec enim est defectus ex parte agentis; cum constet ab experientia animas materiales sibi similes posse generare: nec ex parte subjecti diverso modo dispositi; cum partes corporis humani, utut dissimiliter temperatæ, possint eandem animam rationalem recipere. 3. Quia in sententia opposita vix explicari potest, quomodo prima pars animæ possit tot alias diversas sibi adgenerare, & quidem se nobiliores; nam ut Arist. tradit lib. 2. de generat. animalium c. 4. Anima cordis est primum vivens, & ultimum moriens, cui suffragatur Fabri cum RR. Anatomicis: anima autem cerebri, cum producat operationes perfectiores, esset in illa sententia entitativè perfectior; à quo igitur, & quomodo produceretur? similiter, quis formam florum aut fructuum produceret, quæ in eadem opinione perfectior est anima radice aut trunci? 4. Quia non minùs difficulter explicant generationem animalium, quæ, uti mox videbimus, procreantur omnia ex semine: in semine autem juxta ipsos, nec dantur, nec dari possunt perfectio-

res partes animarum, cerebri nempe, sensuum &c. nec ostendunt, quis illas deinde producat: ergo. Neque ex diversis operationibus diversarum partium animalis colligi potest diversitas specifica animarum, ut intelligi potest ex dictis Contempl. XI. cap. 1.

§. III.

De Insectis & sponte nascentibus.

Insectorum ortus plurimum fatigavit Philosophorum ingenia; vix enim est locus quantumvis reconditus, qui ab huiusmodi animalculis immunis sit, quorum sapius integri prodeunt exercitus: dubitatur ergo, à quo & quomodo tam copiose procreentur? Qua de re præclare scripserunt Kircherus in mundo subterraneo, Franciscus Redi, alique RR. Physici. Nobis, quibus longior adhuc superest via, pauciora sufficient, placetque illorum sententia, quæ ortum sponte nascentium explicat per panspermiam à causis secundis factam. Itaque verisimillimum videtur, animantes omnes ex certis seminibus oriri, adeo ut ne musca quidem aut vermis ex tumultuario elementorum congressu prodire possit, sed ex semine, in quo vis formatrix & vita inest. Hanc conclusionem ferè in terminis tradunt Burgundi, & est inter Physicos & Medicos valde communis, videturque tradi ab Aristotele lib. 2. de gener. anim. c. 1. ubi ait: *Semen igitur & habere animam, & esse potentia palam est.*

Probat 1. Quia, nisi aliud concurrat principium majori virtute prædictum, intelligi non potest, qua ratione in luto aut materia putrida, in qua plerumque huiusmodi insecta enascuntur, miscilia seu elementa possint tam opportunè convenire, ut animalium fabricent organa, quorum structuram non satis mirari potest humanus intellectus. 2. Quia à notis solemus argumentari ad ignota; generationes autem, de quibus nobis constat, fiunt ex ovo vel semine, ab aliis animalibus deciso: ergo etiam credendum est, id fieri in generationibus magis occultis. Min. patet; nam omnis generis aves ex ovis educuntur, sua quoque habent pisces, & alia animalia saltem ovipara, quod clarissimè apparet in seminibus bombycum, quæ per annum asservata solo calore verno tempore in vermes mutantur, uti & in fornacibus Ægyptiacis ex ovis pulli excluduntur. Unde 3. nisi jam lateret in huiusmodi semine principium vitæ, nulla daretur ejusdem causa produciens: non accidentia, quæ non possunt producere substantiam præsertim viventem: non sidera, quibus non competit modus operandi artificiosus, qualis est organorum formatio, nec continent prædicatum viventis: non DEUS, quia Philosophus non solet ad Deum recurrere, si alia causa convenienter assignari possit: non bombyx aut aliud animal, quod adest nullum: ergo dicendum est, vitam jam latere in semine, quæ dein se prodit in actu secundo, cum accedunt dispositiones requisitæ.

Confirmantur hæc omnia 1. Ex iis, quæ diximus de seminibus & origine plantarum. 2. Quia Script. ferè loquitur de semine animalium, uti de semine plantarum. Sic Gen. 7. præcepit, ut animalia includerentur in arca, *ut salvetur semen super faciem universæ terræ.* Ergo agnoscit propagationem animalium fieri per semen. Rursum dixit Deus animalibus Gen. 1. *Crescite & multiplicamini:* ergo non aliunde multiplicantur, sed illa seipsa per semen suum multiplicant. 3. Experimentis factis à D. Redi, qui cum vasis vitreis ritè oclusis carnem corrumpendam conclusisset, ne vermis quidem ex ea putrefacta visus est emergere; cum-